

Jan Müller, skrifar

uttaneftir

Irak kjarnorku- bumbu um 1 ár

Eitt kent bretskt blað veit at siga frá tveimur týskum kjarnorku-serfróðingum, sum júst hava vitjað í Irak, at Saddam Hussein verður fyrstur kjarnorkubumbu um eitt ár ella í mesta lagi tvey ár. Hetta er munandi fyrr, enn aðrir serfróðingar og amerikanska fregnartænanastan hava roknað við.

Tað visir seg, skrivar bretska blaðið, at Irak í dag ræður yvir sera framkomnum hátøkni á kjarnorkuøkinum, at landið ikki nýttist meira av serfróðingahjálp ella útgerð fyri at kunna gera sína fyrstu kjarnorkubumbu.

Tíðindini í bretska blaðnum hava loypt hvøkk á bæði amerikanarar og ikki minst á kendar kjarnorkuserfróðingar.

Um somu tíð sum hesi tíðindi leka út nækast dagurin, sum ST hevur sett sum seinastu freist fyri at Irak skal taka seg úr Kuwait. Eftanin hevur verið, at amerikanarar og irakar skuldu hittast bæði í Washington og Bagdad ein av døg-

unum, men helst verður hetta av ongum, nú irakar hava sett sum krav, at fundurin í Irak millum Hussein og Baker ikki skal vera fyrr enn 12. januar, t.v.s. triggjar dagar, áðrenn freistin gongur út.

Amerikanarar vilja ikki ganga við til, at Irak skal sleppa at hála hesar fundir út bara fyri at vinna tíð. Freistin tann 15. januar skal haldast, siga amerikanarar.

Amerikanska fregnartænanastan upplýsir nú, at okkurt er, sum bendir á, at irakar í síðstu lotuni kortini fara at taka seg úr Kuwait ella í hvussu so er byrja afturtøkuna.

Í USA er annars meirlutin av fólkinum fyri at fara í kriggj, og er tað júst óttin fyri at irakar skulu fáa kjarnorkubumbu, sum er orsök. Ein meiriluti av amerikanska fólkinum sigur seg vera fyri kriggj, um tað er fyri at forða irakum at fáa síni egna kjarnorkuvápn, meðan ein minniluti vil í kriggj, um grundgevingin er oljan.

Danmark fingið nýggja KV-stjórn

Danmark hevur nú fingið eina nýggja stjórn. Hesaferð er tað ein minnilutastjórn við einans tveimum flokkum, teimum konservativu og vinstra. Forsætisráðharrin eitur framvegis Poul Schlüter og uttanríkisráðharrin Uffe Ellemann Jensen.

Tað eru tveir ráðharrar færri í stjórnini enn í undanfarðu KVR-stjórnini. Hetta kemst av at orkumálaráðið og umhvøvismálaráðið eru lögð saman og sama er galdandi við búskapar- og skattamálaráðnum.

Av teimum 19 ráðharrunum eru teir 10 konservativir og 9 úr vinstraflokkinum. Fimm av ráðharrunum eru heilt nýggjir.

Teir nýggju ráðharrarnir eru: Svend Erik Hovmand (V) íbúðarmálaráðharrin, Kaj Ikast (K) ferðslumálaráðharrin, Per Stig Møller umhvøvismálaráðharrin, Else Winther Andersen (V) sosialmálaráðharrin og Grethe Rostbøll (K) mentamála-

ráðharrin.

Av teimum 19 ráðharrunum eru bert fyra kvinnur, ein minni enn í undanfarðu stjórnini. Einasti ráðharrin, sum fer úr stjórnini við undantaki av teimum radikalu ráðharrunum er Agnete Laustsen, sum hevur verið íbúðarmálaráðharrin.

Tað verður ikki spádd stjórnini langa livitíð. Blóðini eru ymisk á máli. Politikken og Frie Aktuelt eru ikki serliga fegin um nýggja stjórnina, meðan Berlingske Tidende, BT og Jyllandsposten halda, at henda stjórnin eigur at sleppa at royna seg og vist verður á, at hóast minniluta, so er tað eisini ein styrki bert at hava tveir flokkar í stjórn.

Meðan LO og onnur fakfeløg hava sera litið til yvirs fyri KV-stjórnini, so halda arbeiðsgevararnir, at hetta er ein góð roynd og vist verður á, at tað ikki er annað enn rimiligt og rætt, at tað verður ein borgarlig stjórn, nú tað er borgarligt fleirtal í folka-

tinginum.

Fakfeløgini harafturimóti halda, at Schlüter átti at tikið valósigurin til eftirtektar og farið frá, soleiðis at sosialdemokratarnir fingi høvi at stýra landinum aftan á stóra valsigurin.

Nýggja stjórnin hevur einans 59 tinglimir aftanfyri seg. Og skal hon tí arbeiða fyri at fáa meiriluta fyri sínum uppskotum frá máli til mál.

Tað verður ikki roknað við, at nakar av hinum borgarligu flokkunum fer at fella stjórnina. Tað er ikki nóg mikið at fella stjórnina, at uppskot, hon leggur fram, ikki verða samtykt. Fyri at fella hana skal uppskot um mislitið fáa meiriluta. Og tað er sera ivasamt, um nakar av borgarligu flokkunum í lotuni fer at atkvøða fyri einum tiliknum uppskoti.

Men leiðarin í CD, Mimi Jacobsen, hevur sagt, at stjórnin neyvan verður gomul. Hon setir tað sum eina ófrávikiliga treyt fyri

at stuðla henni, at hon tekur javnaðarflokkinn við inn í sín politikk.

Svend Auken, formaður í javnaðarflokkinum, sigur, at stjórnin er tann vánaligasta, ið hugsast kann. Flokkurin fer neyvan at atkvøða imóti figgj-arlóginum, men fer at vera sera kritiskur móttvegis uppskotum frá stjórnini.

Eyggleiðarar vilja vera við at einasti møguleiki, stjórnin hevur fyri at kunna yvirleva, er at reka sosialdemokratiskan politikk.

Stríðið millum ísraelar og palestinar herðist

Alt Miðeystur er ein krúttunna. Hetta er nakað vit hava hoyrt og í hvussu er sæð á prenti aftur og aftur í nógva, nógva ár. Irakiska hertokan av Kuwait er helst tann spurningurin, sum í lotuni flestu visa ans.

Men spurningurin um palestinar og ísraelar er ikki minni vandamikil fyri friðin.

Síðani 17 palestinar vórðu dripnir í samanbrestum í Jerusalem nakað herfyri hava palestinar framt eina hevndaratsókn fyri og aðra eftir móti ósekum ísraelum. Hesar atsóknir tykjast ongan enda at fáa og nú hevur so ísraela stjórnin tikið avgerð um at burturvisa palestinar, sum kunnu hugast at hava nakað við hesar hevndaratsóknir - at

gera, burtur frá teimum hersettu okjunum.

Hetta er nakað, sum ísraela stjórnin hevur roynt at sloppið undan, men nú er trýstið frá fólki í Ísrael, sum vilja hava hevnd, so stórt, at stjórnin hevur tikið hetta stig.

Eyggleiðarar siga, at hetta kemur sera illa fyri, nú amerikanarar møguliga skulu til at sannføra sínar arabisku sameindu um at fara í kriggj móti Irak.

Annars økist altjóða trýstið á Ísrael um at skipa fyri eini altjóða ráðstevnu um allan Miðeysturspurningin, har eisini økini, sum ísraelar hava hersett, koma á skrána.

Hesum hava ísraelar tó klárt og greitt vist aftur.

ANC gevur de Klerk fýra mánaðir afturat

Leiðslan í suðurafrikanska frælsisfelagsskapinum ANC hevur nú givið hvíta minnilutastýrinum hjá F. W. de Klerk eina seinastu freist at seta úr gildi allar apartheidlógirnar í landinum. Freistin er uppá fýra mánaði. 1. mai í komandi ári skal apartheid vera soga, um stjórnin ikki eftirlíkar hesum kravi, so kann hon rokna við einum nýggjum guerillakriggi.

Tað eru teir víðgongdu í ANC, sum nú ikki vilja sita og biða eftir úrslitunum av samráðingunum millum de Klerk og Mandela. Teir vilja siggja ítöklig úrslit. Tolið er við at vera uppi, sigur ein av leiðaranum, Chris Hani. ANC hevur júst hildið

sína fyrstu stóru ráðstevnu í 30 ár og á ráðstevnunni varð kravt av de Klerk at hann skal fáa ein enda á valdsgerðunum, sum higartil hava kostað 3000 svørtum livið.

Teir meira hóvligu í ANC eru við at koma í minniluta. Teir ungu limirnir vilja ikki biða í árávis eftir eini loysn og seta tí horð krav til sínar leiðarar. Væntandi fer de Klerk at svara aftur við at vera eins avgjerdur sum partar av ANC eru tað.

Nú um dagarnar kom formaðurin í ANC, Oliver Tambo, sum hevur búið í útlegd í 30 ár, aftur til Suðurafrika. Hann skeyt á ráðstevnunni upp at búskaparligu tiltøkini móti Suðurafrika eiga at verða

minkað so hvørt fleiri rættindi verða vunnin við samráðingum við teir hvítu. Hesum hevur ein stórir meiriluti í ANC kortini vist aftur og hevur hann heitt á umheimin um ikki at gevast við sanktiónunum fyrr enn ítöklig úrslit siggjast á apart-

heidokinum.

Tað seinasta, sum er hent í sanktiónspolitikkinum móttvegis Suðurafrika, er at EF hevur samtykt at sleppa einum parti av sanktiónunum, nevniðgá møguleikanum at gera iløgur í Suðurafrika. Hesum hevur ANC harðliga mótmælt.

Hóast mangir eyggleiðarar bera ótta fyri nýggja og meira avgjerdur linjuni hjá

ANC, so eru tað eyggleiðarar, sum halda at nettupp henda avgjerdur linjan kann føra til frið. Tí sum stóðan er í lotuni, har fá framstig verða gjørd í samráðingunum, kann henda, at sonn ónøgd fer at visa seg vegna tørvandi úrslit.

Samfeligssgranskarin John Barrat frá Witwatersrand Universitetinum í Johannesburg, sigur, at nýggju og meira avgjerdur krøvini kunnu fáa veruliga gongd á samráðingarnar, sum er tiltrøngt. Teir mongu samanbrestir millum tey svørtu hava steðgað samráðingunum.